

DOI: 10.62829/VNHN.374.137.141

ĐỔI MỚI CÔNG TÁC HỖ TRỢ PHÁP LÝ CHO DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA ĐỂ PHÁT TRIỂN NHANH, BỀN VỮNG

ThS. Đỗ Đình Thuần

Trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật thương mại

● **TÓM TẮT:** Doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV) chiếm hơn 97% tổng số doanh nghiệp đang hoạt động tại Việt Nam, đóng vai trò quan trọng trong tạo việc làm, đóng góp ngân sách và phát triển kinh tế địa phương. Tuy nhiên, trong quá trình hoạt động, các DNNVV thường gặp nhiều khó khăn trong việc tiếp cận, hiểu biết và tuân thủ pháp luật do hạn chế về nguồn lực, nhân sự và trình độ quản trị. Chính vì vậy, công tác hỗ trợ pháp lý cho DNNVV cần được đổi mới mạnh mẽ nhằm đáp ứng yêu cầu thực tiễn và góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh của khu vực kinh tế này. Bài viết đi sâu phân tích và đề xuất những nội dung quan trọng đó.

● **Từ khóa:** Hỗ trợ pháp lý; doanh nghiệp nhỏ và vừa; đổi mới công tác hỗ trợ; đổi mới toàn diện

● **ABSTRACT:** Small and medium-sized enterprises (SMEs) account for more than 97% of all active businesses in Vietnam, playing a crucial role in job creation, budget contribution, and local economic development. However, during their operation, SMEs often face numerous difficulties in accessing, understanding, and complying with the law due to limitations in resources, personnel, and management capacity. Therefore, legal support for SMEs needs to be fundamentally renewed to meet practical requirements and enhance the competitiveness of this economic sector. This article provides an in-depth analysis and proposes key measures to achieve that goal.

● **Keywords:** Legal support; small and medium-sized enterprises; innovation in legal support; comprehensive reform.

Ngày nhận bài: 12/9/2025 Ngày bình duyệt: 24/10/2025 Ngày duyệt đăng: 10/11/2025

Trong những năm qua, Chính phủ và các bộ, ngành, địa phương đã triển khai nhiều chương trình, đề án hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp, trong đó có Nghị định số 55/2019/NĐ-CP ngày 24/6/2019 của Chính phủ về Hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV). Nhiều hoạt động được triển

khai như xây dựng cơ sở dữ liệu pháp luật, tổ chức hội nghị phổ biến pháp luật, tư vấn miễn phí, và hướng dẫn doanh nghiệp giải quyết vướng mắc pháp lý đã đạt được kết quả nhất định. Tuy nhiên, công tác hỗ trợ pháp lý vẫn còn những hạn chế cần được khắc phục.

KHÁI QUÁT VỀ HỖ TRỢ PHÁP LÝ CHO DN VVN

Triển khai Nghị quyết số 41-NQ/TW của Bộ Chính trị, Chương trình hành động của Chính phủ được ban hành kèm theo Nghị quyết số 66/NQ-CP đề ra một trong những mục tiêu phấn đấu đến năm 2030 nước ta có ít nhất 2 triệu doanh nghiệp, trong đó hình thành và phát triển nhiều doanh nhân, lãnh đạo các tập đoàn kinh tế mạnh, có tiềm lực, có sức cạnh tranh trên thị trường trong nước và quốc tế... Để đạt mục tiêu này, Chính phủ giao các bộ, ngành, địa phương triển khai 7 nhóm nhiệm vụ, trong đó Bộ Tư pháp được giao chủ trì, phối hợp với các cơ quan liên quan đẩy mạnh và đổi mới công tác hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp, nhất là DNNVV; nghiên cứu sửa đổi, bổ sung Nghị định số 55/2019/NĐ-CP nhằm đổi mới toàn diện công tác hỗ trợ pháp lý cho DNNVV. Đặc biệt, với sự ra đời của Nghị quyết số 66-NQ/TW và Nghị quyết số 68-NQ/TW của Bộ Chính trị đã đặt ra yêu cầu đổi mới mạnh mẽ về tư duy và nhận thức trong việc xây dựng, tổ chức thực thi pháp luật. Các nghị quyết này nhấn mạnh việc phải kịp thời nhận diện, tháo gỡ những “điểm nghẽn” từ quy định pháp luật, mở đường cho phát triển, huy động sự tham gia tích cực của người dân và doanh nghiệp trong quá trình kiến tạo kinh tế - xã hội.

* *Về khái niệm*, Hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp vừa và nhỏ là việc các cơ quan nhà nước, tổ chức, hoặc cá nhân có chuyên môn pháp luật cung cấp dịch vụ, hướng dẫn, tư vấn, hoặc đào tạo nhằm giúp doanh nghiệp hiểu, tuân thủ và áp dụng đúng quy định pháp luật trong quá trình hoạt động sản xuất - kinh doanh.

* *Về cơ sở pháp lý*, hoạt động hỗ trợ pháp lý cho DNVVN ở Việt Nam được quy định chủ yếu tại: Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa năm 2017; Nghị định số 55/2019/NĐ-CP ngày 24/6/2019 của Chính phủ quy định về hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp nhỏ và vừa; Các văn bản

hướng dẫn của Bộ Tư pháp và các Sở Tư pháp địa phương.

* *Việc đổi mới công tác hỗ trợ pháp lý cho DNVVN* là nhằm: Nâng cao nhận thức pháp lý và năng lực tuân thủ pháp luật cho DNNVV; Giúp doanh nghiệp nắm vững quy định pháp luật, hoạt động đúng quy định; Phòng ngừa và giảm thiểu rủi ro pháp lý; Tăng cường năng lực quản trị và cạnh tranh trên thị trường; Góp phần xây dựng môi trường kinh doanh minh bạch, lành mạnh; Đẩy mạnh số hóa và hiện đại hóa các hoạt động hỗ trợ pháp lý; Kết nối mạng lưới tư vấn pháp lý giữa cơ quan nhà nước, hiệp hội ngành nghề, và luật sư/doanh nghiệp.

* *Theo quy định, nội dung hỗ trợ pháp lý cho DNVVN* bao gồm:

1. *Cung cấp thông tin pháp luật*: Cập nhật văn bản quy phạm pháp luật mới; Giải đáp, hướng dẫn cách hiểu và áp dụng quy định pháp luật trong hoạt động kinh doanh.

2. *Tư vấn pháp luật*: Giải quyết vướng mắc cụ thể của doanh nghiệp trong các lĩnh vực: hợp đồng, thuế, lao động, đầu tư, sở hữu trí tuệ, ...

3. *Đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp lý*: Tổ chức các lớp tập huấn, hội thảo giúp doanh nghiệp nâng cao năng lực pháp lý, phòng ngừa rủi ro.

4. *Xây dựng và duy trì mạng lưới tư vấn, cơ sở dữ liệu pháp luật*: Thiết lập hệ thống trực tuyến, cổng thông tin pháp lý cho DNVVN tra cứu; Kết nối với luật sư, tổ chức tư vấn pháp luật, hiệp hội doanh nghiệp.

* *Chủ thể thực hiện hỗ trợ pháp lý* bao gồm: Cơ quan nhà nước là Bộ Tư pháp, Sở Tư pháp, các sở ban ngành liên quan. Tổ chức hỗ trợ DNVVN là Hiệp hội doanh nghiệp, trung tâm xúc tiến thương mại, trung tâm hỗ trợ DNVVN. Tổ chức hành nghề luật sư, tư vấn pháp luật, chuyên gia pháp lý hợp tác với Nhà nước.

* *Thực trạng công tác hỗ trợ pháp lý*

cho DNNVV: Công tác hỗ trợ pháp lý vẫn còn những hạn chế cần được khắc phục, như: Nhiều doanh nghiệp chưa biết đến hoặc chưa tiếp cận được dịch vụ hỗ trợ pháp lý; Hình thức tuyên truyền còn truyền thống, thiếu tính tương tác và chưa ứng dụng mạnh mẽ công nghệ số; Nguồn nhân lực tư vấn pháp lý cho DNNVV còn mỏng, chưa đồng đều giữa các địa phương; Sự phối hợp giữa cơ quan nhà nước, hiệp hội doanh nghiệp và tổ chức tư vấn pháp luật chưa chặt chẽ.

NHỮNG NỘI DUNG CHỦ YẾU ĐỔI MỚI CÔNG TÁC HỖ TRỢ PHÁP LÝ CHO DNNVV

1. *Đổi mới phương thức hỗ trợ pháp lý:* Ứng dụng nền tảng số: xây dựng cổng thông tin pháp lý trực tuyến cho DNNVV, cung cấp tài liệu, mẫu biểu, hướng dẫn tương tác; Tăng cường tư vấn trực tuyến (online legal clinic), chatbot pháp lý, và hệ thống hỏi - đáp nhanh; Phát triển ứng dụng di động hỗ trợ tra cứu văn bản, cảnh báo thay đổi pháp luật liên quan đến ngành nghề.

2. *Nâng cao chất lượng nội dung hỗ trợ:* Cập nhật, biên soạn bộ tài liệu pháp lý chuẩn hóa theo lĩnh vực kinh doanh (thương mại, thuế, lao động, môi trường...); Xây dựng cơ sở dữ liệu các tình huống pháp lý điển hình và cách xử lý; Đẩy mạnh đào tạo chuyên sâu về pháp luật cho cán bộ doanh nghiệp, đặc biệt ở khu vực nông thôn, miền núi.

3. *Đa dạng hóa chủ thể tham gia:* Mở rộng sự tham gia của hiệp hội doanh nghiệp, tổ chức nghề nghiệp, trường đại học, tổ chức tư vấn pháp luật; Khuyến khích hợp tác công - tư (PPP) trong hỗ trợ pháp lý: nhà nước tạo khung chính sách, doanh nghiệp luật sư triển khai; Hình thành mạng lưới tư vấn viên pháp lý DNNVV cấp tỉnh.

4. *Tăng cường truyền thông và nâng cao nhận thức:* Tổ chức chương trình truyền thông pháp luật chuyên đề trên các phương tiện thông tin đại chúng, mạng xã hội; Xây dựng “Ngày pháp luật doanh nghiệp” hoặc

Tuần lễ pháp lý DNNVV hằng năm; Khen thưởng các doanh nghiệp có thành tích tốt trong chấp hành và phổ biến pháp luật.

5. *Giám sát, đánh giá và hoàn thiện cơ chế chính sách:* Thiết lập chỉ tiêu đánh giá hiệu quả hỗ trợ pháp lý, dựa trên mức độ hài lòng và số lượng doanh nghiệp được hỗ trợ; Đẩy mạnh phản hồi hai chiều giữa doanh nghiệp và cơ quan quản lý để cải tiến nội dung; Hoàn thiện khung pháp lý cho hoạt động hỗ trợ pháp lý số.

CÁC HÌNH THỨC HỖ TRỢ CHỦ YẾU

- *Cung cấp thông tin, tài liệu pháp lý:* Xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia về pháp luật cho doanh nghiệp; Duy trì chuyên mục “Hỗ trợ pháp lý cho DNNVV” trên các cổng thông tin điện tử của Bộ, ngành, địa phương.

- *Tư vấn, giải đáp pháp lý:* Thông qua đường dây nóng, email, cổng thông tin trực tuyến, hoặc các trung tâm tư vấn pháp luật thuộc hiệp hội doanh nghiệp, Sở Tư pháp.

- *Đào tạo, tập huấn, bồi dưỡng kiến thức pháp luật:* Tổ chức hội nghị, hội thảo, lớp tập huấn chuyên đề (về hợp đồng, thuế, lao động, sở hữu trí tuệ, khởi nghiệp...).

- *Phối hợp giữa cơ quan nhà nước - hiệp hội - tổ chức xã hội nghề nghiệp:* Ký kết chương trình phối hợp trong công tác hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp giữa Bộ Tư pháp, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI), Liên đoàn Công nghiệp, hiệp hội doanh nghiệp địa phương...

MỘT SỐ KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC TRONG THỜI GIAN QUA

1. *Về thể chế và tổ chức triển khai:* Các tỉnh, thành phố trong cả nước đã ban hành kế hoạch hỗ trợ pháp lý cho DNNVV giai đoạn 2021- 2025; Thành lập hoặc kiện toàn đầu mối hỗ trợ pháp lý tại các Sở Tư pháp, Sở KH&ĐT, và một số sở ngành liên quan.

2. *Về hoạt động tuyên truyền, phổ biến pháp luật:* Hàng ngàn buổi tập huấn, hội

ngiht đối thoại được tổ chức hằng năm, thu hút hàng trăm nghìn lượt doanh nghiệp. Các chủ đề tập trung vào thuế, đầu tư, hợp đồng, lao động, bảo hiểm xã hội, sở hữu trí tuệ, chuyển đổi số và thương mại điện tử.

3. Về cung cấp thông tin và tư vấn pháp lý: Cổng thông tin pháp lý doanh nghiệp (<https://businesslaw.gov.vn>) được vận hành, với hàng triệu lượt truy cập mỗi năm. Nhiều địa phương (như Hà Nội, TP.HCM, Đà Nẵng, Bình Dương...) xây dựng cổng hỗ trợ pháp lý riêng, có chuyên mục hỏi - đáp trực tuyến. Hàng chục ngàn văn bản pháp luật, biểu mẫu, tình huống thực tiễn được cập nhật và phổ biến tới doanh nghiệp.

4. Về nâng cao nhận thức và năng lực pháp lý: Góp phần nâng cao nhận thức pháp luật và kỹ năng pháp lý cơ bản cho đội ngũ quản lý DNNVV; Giúp doanh nghiệp giảm thiểu rủi ro pháp lý trong hoạt động sản xuất - kinh doanh, ký kết hợp đồng, giải quyết tranh chấp.

5. Về hợp tác và xã hội hóa: Sự phối hợp ngày càng hiệu quả giữa cơ quan nhà nước và hiệp hội doanh nghiệp, tổ chức nghề nghiệp, văn phòng luật sư. Một số mô hình hỗ trợ pháp lý theo ngành nghề, lĩnh vực đã hình thành (ví dụ: hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo, doanh nghiệp công nghệ số, doanh nghiệp xuất khẩu...).

Một số hạn chế: Nhiều DNNVV chưa chủ động tiếp cận nguồn thông tin pháp lý; Nguồn lực (nhân sự, tài chính) dành cho hoạt động hỗ trợ pháp lý còn hạn chế; Việc liên kết, chia sẻ dữ liệu giữa các bộ ngành và địa phương còn chưa đồng bộ; Đánh giá hiệu quả thực tế của các hoạt động hỗ trợ vẫn chủ yếu định tính, thiếu cơ chế theo dõi thường xuyên.

GIẢI PHÁP ĐỔI MỚI CÔNG TÁC HỖ TRỢ PHÁP LÝ CHO DMVVN

Sự ra đời của Nghị quyết số 66-NQ/TW và Nghị quyết số 68-NQ/TW của Bộ Chính trị đã đặt ra yêu cầu đổi mới mạnh mẽ về tư

duy và nhận thức trong việc xây dựng, tổ chức thực thi pháp luật. Các nghị quyết này nhấn mạnh việc phải kịp thời nhận diện, tháo gỡ những “điểm nghẽn” từ quy định pháp luật, mở đường cho phát triển, huy động sự tham gia tích cực của người dân và doanh nghiệp trong quá trình kiến tạo kinh tế - xã hội. Cùng với đó, Nhà nước cũng chủ trương xây dựng cơ chế, chính sách đặc biệt hỗ trợ DNNVV theo nguyên tắc thị trường và cam kết quốc tế; ưu tiên nguồn lực cho khu vực kinh tế tư nhân, nhất là trong hỗ trợ pháp lý, giải quyết tranh chấp thương mại và hội nhập quốc tế. Đó là nền tảng chính trị - pháp lý vững chắc để đổi mới tư duy, nâng cao hiệu quả công tác hỗ trợ pháp lý cho DNVVN như một hợp phần không thể thiếu trong quá trình phát triển bền vững của DNNVV.

Trong bối cảnh Đảng và Nhà nước đang đẩy mạnh hoàn thiện thể chế, đổi mới tư duy xây dựng và thực thi pháp luật như vậy, công tác hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp nhỏ và vừa ngày càng được coi trọng. Việc đổi mới toàn diện hoạt động này được xem là giải pháp quan trọng giúp doanh nghiệp phát triển bền vững, nâng cao năng lực cạnh tranh và hội nhập sâu rộng.

Để nâng cao hiệu quả, công tác hỗ trợ pháp lý cho DNNVV cần được đổi mới toàn diện theo hướng hiện đại, linh hoạt và lấy doanh nghiệp làm trung tâm. Sau đây là một số giải pháp cụ thể:

1. Về thể chế, cần sửa đổi, bổ sung Nghị định số 55/2019/NĐ-CP ngày 24/6/2019 của Chính phủ về Hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp nhỏ và vừa, nhằm khắc phục những bất cập, hạn chế đã bộc lộ sau 5 năm triển khai. Theo đó, tập trung hoàn thiện thể chế theo một số định mở rộng đối tượng hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp không chỉ DNNVV, cần bổ sung đối tượng thụ hưởng là hộ kinh doanh để phù hợp với chủ trương của Đảng, chính sách của Nhà nước và nhu cầu của xã hội; có cơ chế chung về hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp và cơ chế

ưu tiên, đặc thù cho từng loại đối tượng cần được ưu tiên theo các Nghị quyết của Đảng. Cùng với đó, cần làm rõ hơn trách nhiệm của các bộ, ngành, địa phương và tổ chức đại diện doanh nghiệp trong tháo gỡ khó khăn, vướng mắc pháp lý cho doanh nghiệp. Một hướng đi quan trọng là nâng mức chi phí hỗ trợ tư vấn pháp luật, bảo đảm tính thống nhất với các chính sách hỗ trợ doanh nghiệp khác.

2. *Ứng dụng chuyển đổi số trong hỗ trợ pháp lý:* Xây dựng nền tảng trực tuyến tập trung về pháp luật dành cho DNNVV, cung cấp công cụ tra cứu, tư vấn tự động và kết nối với chuyên gia pháp lý. Ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) để gợi ý văn bản, biểu mẫu và hướng dẫn doanh nghiệp thực hiện thủ tục hành chính.

3. *Tăng cường đào tạo và nâng cao năng lực pháp lý cho doanh nghiệp:* Tổ chức các khóa bồi dưỡng trực tuyến, hội thảo chuyên đề nhằm giúp doanh nghiệp cập nhật quy định mới và kỹ năng xử lý rủi ro pháp lý trong hoạt động kinh doanh. Đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ pháp lý doanh nghiệp; Hỗ trợ chi phí cho doanh nghiệp nhỏ thuê luật sư tư vấn.

4. *Đa dạng hóa mô hình hỗ trợ:* Phát triển mạng lưới “tư vấn pháp lý cộng đồng”

thông qua các hiệp hội doanh nghiệp, trung tâm hỗ trợ khởi nghiệp và trường đại học luật. Khuyến khích doanh nghiệp lớn, công ty luật đồng hành, hỗ trợ DNNVV theo mô hình “doanh nghiệp - doanh nghiệp”.

5. *Nâng cao hiệu quả phối hợp giữa các cơ quan, tổ chức:* Thiết lập cơ chế phối hợp rõ ràng giữa Bộ Tư pháp, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI), hiệp hội doanh nghiệp, đảm bảo thông tin hỗ trợ được cập nhật, thống nhất và tránh chồng chéo. Các địa phương xây dựng Kế hoạch hỗ trợ pháp lý DNNVV giai đoạn 2026–2030.

6. *Tăng cường cơ chế khuyến khích và giám sát:* Có chính sách hỗ trợ tài chính, ưu đãi thuế hoặc công nhận danh hiệu cho tổ chức, cá nhân có đóng góp tích cực trong hoạt động hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp.

Đổi mới công tác hỗ trợ pháp lý cho DNNVV không chỉ là nhiệm vụ của ngành tư pháp mà còn là yêu cầu chung của hệ thống chính trị trong việc xây dựng môi trường kinh doanh minh bạch, an toàn và bền vững. Khi doanh nghiệp được tiếp cận và tuân thủ pháp luật một cách thuận lợi, năng lực cạnh tranh quốc gia sẽ được nâng cao, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế – xã hội./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Nghị định số 55/2019/NĐ-CP ngày 24/6/2019 của Chính phủ quy định về hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp nhỏ và vừa.
2. Nghị quyết số 66-NQ/TW ngày 30/4/2025 của Bộ Chính trị về đổi mới công tác xây dựng và thi hành pháp luật đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới.
3. Nghị quyết 68-NQ/TW (Nghị quyết 68) ngày 04/5/2025 của Bộ Chính trị về phát

triển kinh tế tư nhân.
4. Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa năm 2017 (Việt Nam)
5. Kết quả nghiên cứu / đánh giá thực trạng: Bộ Tư pháp – “Một số nội dung rút ra từ kinh nghiệm hỗ trợ pháp lý cho DNNVV ở các nước và tại Việt Nam”.
6. Bài viết “Nâng cao hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp nhỏ và vừa: Cần tháo gỡ các ‘nút thắt’” trên Báo Công Thương.